

NÁZEV LEKCE: S PASEM SVĚTEM O ZÁVOD

Krátká anotace:

Cestovní pas určité země vyjadřuje mnohem víc než příslušnost k danému státu: zásadním způsobem ovlivňuje možnost držitele nebo držitelky cestovat nebo migrovat do jiné země, a tím i životní příležitosti a zkušenosti, které má anebo nemá šanci nabýt. Lekce pomůže žákům si zážitkovou formou tyto zásadní rozdíly uvědomit a prohloubit tak jejich citlivost pro globální souvislosti. Lekce využívá anglicko-jazyčný web, který každoročně vyhodnocuje „sílu“ pasů zemí světa a řadí je do žebříčku zveřejněného na <https://www.passportindex.org/>.

Vzdělávací cíl(e):

- Žák vysvětlí pojmy vízum a bezvízový styk a uvede příklady států, vůči kterým má Česká republika vízovou povinnost a které mají vízovou povinnost vůči České republice.
- Žák rozumí ekonomické propojenosti států světa.
- Žák uvede příklady faktorů, které negativně a pozitivně ovlivňují možnosti cestovat nebo migrovat do jiných zemí.

Čas: 45 min

Věk: žáci 2. stupně ZŠ a SŠ

Zařazení do předmětů:

Základy společenských věd, Zeměpis, Anglický jazyk

Pomůcky:

Názvy zemí (nastříhaná Příloha 1), chytrý telefon nebo jiné zařízení s připojením na internet do dvojice, mapa světa, případně projektor a počítač s připojením na internet.

POSTUP:

1. Evokace (5 min)

Zeptejte se žáků, do jakých států světa by se chtěli podívat a co je motivuje k tomu cestovat právě tam. Na mapě světa společně vyznačte země, které žáci zmíní.

2. Uvědomění

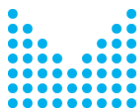
Losování (10 min)

Seznamte žáky s webem www.passportindex.org a vysvětlete, že obsahem lekce bude pomyslný „závod zemí světa“.

Následně nechte žáky ve dvojicích nebo samostatně vylosovat zemi, kterou budou v „závodě“ reprezentovat. Losování hraje důležitou roli. Symbolizuje, že i narození člověka je do určité země souhra náhod. Podobně jako při losování tato náhoda ovlivní následující vývoj hry, místo narození ovlivní životní příležitosti jedince. Země, které si žáci vylosují, napište na tabuli tak, aby vedle nich bylo možné zapisovat body.

Metodická podpora pro učitele:

Země doporučujeme předem připravit, napsat na papírky, vytisknout a vložit do losovací nádoby. Efekt lekce bude tím větší, čím různorodější vzorek zemí bude ve skupině zastoupen. Z webu www.passportindex.org je možné stáhnout přímo obrázky pasů a namísto názvů států nechat studenty losovat přímo pasy, do kterých si můžou zapsat body a na závěr také pozici, kterou daný pas zaujímá v celosvětovém žebříčku. Doporučená možnost výběru zemí je v **Příloze 1**.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Lekce vznikla v rámci projektu zaměřeného na integraci cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a EU. Donoři nenesou zodpovědnost za obsah, ani využití materiálu. Výhradní odpovědnost nese realizátor projektu.

Situace (15 min)

Přečtete nyní žákům níže uvedené situace, které souvisí s cestováním do jiných zemí. Žáci představují občany jednotlivých států. Pokud žák smí se svým pasem do dané země cestovat bez víza, získává bod.

Žákům vysvětlíte, že informace o možnostech cestování budou hledat na dříve zmíněném webu www.passportindex.org. V nabídce si vyberou možnost "COMPARE", tedy porovnat a zvolí "PASSPORT", tedy porovnat pasy. Objeví se tabulka, do které pak stačí pouze vyplnit zemi, kterou chcete srovnávat. Žáci tak mohou pracovat i ve dvojicích a porovnávat společně své pasy se třetí zemí zadanou v popsané situaci.

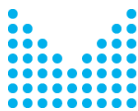
Jako pozitivní odpověď (1 bod) se počítá:

- zelené (visa-free/90 days, bez povinnosti víza)
- modré pole (visa on arrival / eVisa/90 days vízum při příjezdu nebo elektronického vízum, které se vyplní online)
- tmavě žluté pole (eTA, elektronická cestovní registrace)

Pokud je pole cílové země červeně zbarvené, cestování bez víza není povoleno a žák získává 0 bodů.

Příklady situací:

- **Práce**
Vaši zemi postihla ekonomická krize. Máte vzdělání v oboru IT a chcete zkusit štěstí v zahraničí. Na webu velké nadnárodní firmy najdete pracovní místo ve **Velké Británii**, které přesně odpovídá vaší kvalifikaci. Můžete odcestovat na přijímací pohovor?
- **Návštěva rodiny**
Vaše sestra se před několika lety seznámila s Američanem, provdala se za něj a odstěhovala se za ním do **USA**. Teď se jim narodilo dítě a vy ji chcete navštívit, abyste mohli vidět na vlastní oči svého malého synovce, kterého znáte zatím jen z fotek nebo rozhovorů na Skypu. Můžete tam odletět?
- **Cestování**
Odjakživa vás fascinuje Jižní Amerika. Spolu s kamarádem byste rádi vyrazili s batohem na cestu po **Brazílii**. Letenky už máte vyhledané. Můžete si je koupit a vydat se na cestu, nebo to váš pas neumožňuje?
- **Studium**
Ve vaší zemi studujete psychologii a zvolíte si specializaci, která má kořeny v **Rakousku**. Rádi byste tam strávili semestr studia a naučili se německy, abyste mohli hlouběji proniknout do tohoto oboru. Je to možné?
- **Lékařská péče**
Člen vaší rodiny nemocněl vážnou chorobou a potřebuje speciální léčebnou terapii, která se ve vaší zemi zatím neprovádí. Zjistili jste, že ve **Švýcarsku** sídlí specialisté, kteří mu můžou pomoci, a chcete ho tam doprovodit. Můžete se společně vydat na cestu?
- **Sport**
K vašim největším zálibám patří fotbal. Chodíte na zápasy vašeho oblíbeného týmu a nenecháte si ujít žádnou důležitou mezinárodní soutěž, jako je mistrovství světa. To příští se bude konat v **Kataru**, a

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Lekce vznikla v rámci projektu zaměřeného na integraci cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a EU. Donoři nenesou zodpovědnost za obsah, ani využití materiálu. Výhradní odpovědnost nese realizátor projektu.

protože vaše rodina ví, jakou by vám udělalo radost se tam vypravit, slíbili vám k narozeninám vstupenky na tuhle zásadní fotbalovou akci. Můžete do Kataru volně cestovat?

- **Přátelství/láska**

Na sociálních sítích jste se seznámili s protějškem ze **Zambie**, už půl roku si píšete a skvěle si rozumíte. Teď vás pozval/a, abyste ho/ji navštívili v hlavním městě Lusaka a procestovali jeho/její zemi. Moc rádi byste pozvání přijali. Umožní vám to váš pas?

Výsledek pro příkladové země a výše uvedené situace je následující:

- 7 bodů: Česká republika, Dánsko, Estonsko, Jižní Korea, Kanada, Německo, Nový Zéland, (majitelé těchto pasů mohli odcestovat ve všech uvedených případech)
- 6 bodů: Bulharsko, Mexiko, Spojené Arabské Emiráty
- 5 bodů: Bosna a Hercegovina, Gruzie, Řecko, Ukrajina
- 2 body: Indonésie, Kuba, Vietnam
- 1 bod: Ázerbájdžán, Indie, Kongo, Zimbabwe
- 0 bodů: Afghánistán, Egypt, Japonsko, Libye, Severní Korea, Súdán, Sýrie

3. Reflexe (15 min)

Ptejte se žáků:

- Jakou emoci, jaký pocit ve vás „závod“ vyvolával?

Metodická podpora pro učitele:

Obráťte se nejprve k majitelům „silných“ pasů, poté k zástupcům skupin uprostřed bodové škály a na závěr k těm, kteří mohli cestovat jen do jedné země. Emoce žáků s různě „silnými“ pasy budou zřejmě velmi rozdílné, může zaznít něco jako radost vs. bezmoc, nespravedlnost, lítost, ale třeba taky soucit při uvědomění si, že pro lidi z některých zemí se nejedná jen o nevinnou hru.

- Co odlišuje země v první skupině od těch uprostřed a na konci? (např. míra ekonomického rozvoje, demokracie, členství v EU, atd.)
- Napadají vás nějaké způsoby nebo situace, jak se držitelé „méně silných“ pasů mohou dostat i do zemí, s kterými jejich stát nemá bezvízový styk? Můžete uvést nějaké konkrétní příklady?

Tuto otázku je vhodné doplnit příklady. Pokud žáci na některé z nich neprijdou, doplňte některé z níže uvedených:

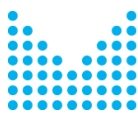
- **Azyl nebo přesídlení**

Uprchlík přijde do cílové země bez povolení, často se tak ale vystavuje velkému nebezpečí a musí zaplatit pašerákům vysoké částky. Jen když prokáže, že mu v zemi původu hrozí pronásledování nebo je v nebezpečí života, může v některých zemích, které přijaly Ženevskou konvenci, získat azyl a v zemi začít legálně pobývat, jinak bude navrácen zpátky. Další možností je přihlásit se do přesídlovacích programů mezinárodních organizací jako UNHCR a být přesídlen do některé ze zemí, která se programů dobrovolně účastní. Jen méně než 1 procento uprchlíků se však každoročně podaří přesídlit. Příkladem jsou Syřané v Evropě.

- **Sloučení rodiny**

Většinou nefunguje v uvedeném případě sestry v USA, ale jen na sloučení nezletilých dětí s rodiči, nebo pro staré rodiče, o které se v zemi původu nemá kdo postarat.

- **Speciální vízové programy pro zaměstnání**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Lekce vznikla v rámci projektu zaměřeného na integraci cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a EU. Donoři nenesou zodpovědnost za obsah, ani využití materiálu. Výhradní odpovědnost nese realizátor projektu.

Některé země, které mají nedostatek pracovních sil v určitých oborech, vydávají víza občanům vybraných zemí, kteří mají potřebnou kvalifikaci (např. IT specialisté z Indie ve Velké Británii, Ukrajinci ve výrobním sektoru nebo zdravotnictví v ČR).

- **Studium**

Některé univerzitní programy umožňují nadaným studentům ze zahraničí získat víza ve zjednodušeném režimu.

- **Manželství**

Manželé a manželky občana cílové země mají zpravidla nárok za svým partnerem přicestovat a usadit se.

- **Diplomatický pas**

- Co kromě síly vašeho pasu může pozitivně nebo negativně ovlivnit vaši možnost cestovat anebo migrovat do jiných zemí?

Metodická podpora pro učitele:

Může se jednat například o vzdělání a kvalifikaci (možnost získat pracovní nebo studijní vízum), finanční situaci (pokud si nemůžete dovolit koupit letenku, nemůžete cestovat ani tam, kam byste teoreticky směli), politická situaci (některé nedemokratické země omezují možnosti svých občanů vycestovat), bezpečnostní situaci doma nebo v cílové zemi (cestování do některých území příliš nebezpečné), rodinná situaci (jestli jste svobodní nebo máte rodinu, jestli se má o vaše blízké kdo postarat, když odejdete do zahraničí apod.

- Tipnete si, který pas byl v žebříčku passportindex.org vyhodnocený jako nejsilnější? Na kolikáté příčce z 92 si myslíte, že se umístil pas ČR?
 - Nejsilnější pas v roce 2020: Spojené Arabské Emiráty
 - Nejsilnější pasy v roce 2021: Španělsko, Německo
 - Pas ČR se v roce 2020 umístil na 5. příčce, spolu s dalšími zeměmi. V roce 2021 pak na 4. příčce, spolu s dalšími zeměmi.
- Je něco, co vás při dnešní aktivitě překvapilo, nebo vám zvlášť utkvělo v hlavě? Jakou hlavní myšlenku nebo poznatek si z dnešní hodiny odnášíte? Jaké otázky ve vás aktivita vyvolala?
- Na závěr zadejte žákům, aby jako propustku z hodiny napsali na papírek vlastními slovy, co je to vízum. Definice si vyberte a projděte, zda je třeba něco ujasnit.

Tip na navazující aktivitu:

Zadejte žákům, aby ve skupinách či samostatně vyrobili naučné plakáty, které upozorní na problematiku víz a rozdílů mezi indexy jednotlivých zemí.

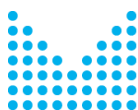
Příloha 1

✂-----

Afghánistán	Ázerbájdžán	Bosna a Hercegovina	Bulharsko
Česká republika	Dánsko	Egypt	Estonsko
Gruzie	Indie	Indonésie	Japonsko
Jižní Korea	Libye	Kanada	Kongo
Kuba	Mexiko	Německo	Nový Zéland
Řecko	Severní Korea	Spojené Arabské Emiráty	Súdán
Sýrie	Ukrajina	Vietnam	Zimbabwe

Zdroje:

www.passportindex.org

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Lekce vznikla v rámci projektu zaměřeného na integraci cizinců spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR a EU. Donoři nenesou zodpovědnost za obsah, ani využití materiálu. Výhradní odpovědnost nese realizátor projektu.